

DR HAB. AGNIESZKA GOZDEK
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY

RECENZJA DOROBKU NAUKOWEGO DRA PATRYKA WITCZAKA
w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo

1. Podstawa i przedmiot oceny

Głównym przedmiotem niniejszej recenzji jest ocena osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej dra Patryka Witczaka w związku z postępowaniem w sprawie nadania Mu stopnia doktora habilitowanego. Podstawę oceny stanowi przedłożona dokumentacja, obejmująca publikacje naukowe, w tym dwie monografie i artykuły (naukowe, recenzyjne oraz sprawozdania), materiały potwierdzające udział w konferencjach naukowych, współpracę z krajowymi i zagranicznymi instytucjami naukowymi, a także dokumentację dotyczącą działalności organizacyjnej, dydaktycznej i popularyzatorskiej oraz uzyskanych nagród.

2. Sylwetka naukowa i rozwój zainteresowań badawczych

Dr Patryk Witczak jest absolwentem Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, gdzie ukończył studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku filologia rosyjska, jednolite studia magisterskie na kierunku historia, podyplomowe studia polonistyczne, podyplomowe studia w zakresie redakcyjno-wydawniczym oraz studia doktoranckie w zakresie literaturoznawstwa. Stopień doktora uzyskał w 2016 roku na podstawie rozprawy *Śmierć w twórczości emigrantów I fali uchodźstwa rosyjskiego – Michaiła Arcybaszewa i Marka Aldanowa – w kontekście literacko-filozoficznym*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Joanny Mianowskiej. Obecnie dr Witczak jest zatrudniony na stanowisku adiunkta badawczo-

dydaktycznego w Katedrze Literatury Polskiej i Rosyjskiej Wydziału Literaturoznawstwa na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego. Powyższe informacje, zwłaszcza dotyczące ilości ukończonych studiów, świadczą o niebanalnej ścieżce rozwoju naukowego Habilitanta.

Dorobek dra Patryka Witczaka sytuuje się przede wszystkim w obrębie literaturoznawstwa rusycystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem literatury rosyjskiej XX wieku oraz literatury rosyjskiej emigracji. Analiza przedłożonych publikacji pozwala wskazać kilka obszarów zainteresowań badawczych Habilitanta. Pierwszy z nich, rozwijany najbardziej konsekwentnie, stanowią studia nad literaturą rosyjskiej emigracji pierwszej fali. W tym nurcie mieszczą się prace dotyczące m.in. Michaiła Arcybaszewa, Marka Aldanowa, Wasilija Janowskiego, Niny Berberowej, Iriny Odojewcewej, Galiny Kuzniecovej, Leonida Zurowa i Jurija Felzena. Drugim kierunkiem są dociekania związane z problematyką antropologiczną, filozoficzną i egzystencjalną w literaturze, w szczególności ze śmiercią, pamięcią, doświadczeniem emigracji, wyobcowaniem, tożsamością i duchowością. Kolejny nurt obejmuje badania nad rosyjską fantastyką, utopią i antyutopią oraz nad związkami literatury z przemianami społecznymi i politycznymi. Taki profil badawczy należy ocenić jako spójny. Poszczególne publikacje dra Witczaka dokumentują stopniowe rozszerzanie perspektywy badawczej: od analiz konkretnych motywów i pojedynczych utworów, poprzez studia porównawcze i kontekstualne, aż do przekrojowego opracowania twórczości Wasilija Janowskiego.

Habilitant w większości przypadków kieruje swoją uwagę ku pisarzom pozostającym poza głównym kanonem badawczym. Tego rodzaju strategia w mojej ocenie jest naukowo wartościowa, gdyż nie polega jedynie na proponowaniu kolejnych interpretacji wielokrotnie już eksplorowanych dzieł znanych autorów, ale przyczynia się do poszerzania wiedzy o wewnętrznym zróżnicowaniu rosyjskiej literatury emigracyjnej.

3. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Zasadniczym osiągnięciem naukowym przedstawionym w postępowaniu jest monografia *Proza Wasilija Janowskiego: między tradycją a nowatorstwem*, opublikowana przez

Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w 2025 roku. Jest to licząca ponad 250 stron rozprawa poświęcona twórczości Wasilija Janowskiego – przedstawiciela pierwszej fali emigracji rosyjskiej, należącego do tzw. „niezauważonego pokolenia”. Pozostaje on autorem zdecydowanie mniej znanym niż czołowi przedstawiciele rosyjskiej literatury emigracyjnej. Pomimo, iż jego nazwisko pojawia się w badaniach nad kulturą rosyjskiej diaspory, przede wszystkim za sprawą memuarów „Pola Elizejskie”, to jednak zasadnicza część jego prozatorskiej spuścizny wciąż jest znacznie słabiej rozpoznana. Patryk Witczak świadomie wykorzystuje tę lukę, czyniąc przedmiotem rozprawy nie jedynie wybrany aspekt pisarstwa Janowskiego, lecz ewolucję jego prozy oraz relację zachodzącą w niej pomiędzy rosyjską tradycją literacką a nowymi inspiracjami artystycznymi i intelektualnymi. Dlatego już sam wybór przedmiotu i tematu badań zasługuje na pozytywną ocenę.

Zasadniczy cel monografii został precyzyjnie określony. Jest nim, po pierwsze, wprowadzenie nazwiska Janowskiego do szerszego „obiegu emigrantologicznego”, po drugie zaś – monograficzne przedstawienie jego prozy w sposób pozwalający uchwycić jej ewolucję oraz występujące w niej elementy tradycyjne i nowatorskie. Pod pojęciem tradycji Autor rozumie przede wszystkim oddziaływanie dziewiętnastowiecznej klasyki rosyjskiej, natomiast nowatorstwo wiąże głównie z wpływem literatury zachodnioeuropejskiej oraz z doświadczeniem zetknięcia się emigrantów rosyjskich z nowym otoczeniem kulturowym. Jest to założenie metodologicznie produktywne, choć samo przeciwstawienie „tradycja – nowatorstwo” wymaga ostrożności. Tradycja zostaje w książce w znacznej mierze utożsamiona z rosyjskim dziedzictwem literackim, nowatorstwo zaś z inspiracjami zachodnimi. Tymczasem nowatorskie rozwiązania mogły rozwijać się również wewnątrz rosyjskiego systemu literackiego, podobnie jak kontakt z literaturą zachodnią nie musiał automatycznie prowadzić do artystycznej innowacji. Autor jest jednak świadomy złożoności tych relacji i w analizach konkretnych utworów unika mechanicznego stosowania przyjętego podziału.

Metodologia monografii ma charakter pluralistyczny. Autor uzasadnia takie rozwiązanie heterogenicznością samej prozy Janowskiego. Metodą porządkującą tok rozprawy jest nieco zmodyfikowana metoda biograficzna. Wspomniana modyfikacja wiąże się z postawieniem

przez Witczaka tezy, że poetyka i problematyka prozy Janowskiego były w istotnej mierze determinowane przez kolejne doświadczenia emigracyjne pisarza, zmianę miejsc pobytu oraz kontakty z odmiennymi kulturami i środowiskami artystycznymi. Założenie to znajduje odbicie w chronologicznym porządku analiz: od wczesnych utworów powstających w Warszawie, poprzez okres paryski, aż po późną twórczość nowojorską. Konstrukcja ta pozwala Autorowi śledzić proces przemian artystycznych, a nie tylko opisywać właściwości prozy Janowskiego. Drugim ważnym komponentem metodologicznym jest teoria interkulturowości. Witczak przyjmuje, że emigrant funkcjonujący pomiędzy kulturą rodzimą i kulturą kraju osiedlenia nie ogranicza się do prostego łączenia dwóch systemów. W wyniku ich konfrontacji może powstawać nowa, hybrydyczna jakość. Perspektywa ta jest szczególnie trafna w przypadku Janowskiego, którego twórczość kształtowała się kolejno w rosyjskim, polskim, francuskim i amerykańskim otoczeniu kulturowym. Trzeci filar metodologiczny stanowi szeroko pojmowana intertekstualność, obejmująca zarówno relacje pomiędzy konkretnymi tekstami, jak i związki utworów z gatunkami, stylami, tradycjami i szerokim kontekstem kulturowym.

Tak skonstruowany aparat metodologiczny zasadniczo odpowiada badanemu materiałowi. Jego zaletą jest elastyczność; słabszą stroną – niebezpieczeństwo metodologicznego rozproszenia. Autor monografii w poszczególnych rozdziałach odwołuje się bowiem dodatkowo do filozofii egzystencjalnej, ekspresjonizmu, surrealizmu, kategorii pamięci, czasu, gnozy czy problematyki religijnej. W większości przypadków udaje się zachować kontrolę nad tym rozbudowanym aparatem pojęciowym, choć miejscami można odnieść wrażenie, że mnogość kontekstów prowadzi do dominacji rekonstrukcji ideowej nad analizą stricte literaturoznawczą.

Konstrukcja monografii jest logiczna i przejrzysta. Po wprowadzającym w tematykę rozdziale przedstawiającym Janowskiego jako pisarza „(nie)zauważonego” Habilitant analizuje kolejno: koncepcję człowieka w prozie lat dwudziestych i trzydziestych XX wieku w kontekście filozofii egzystencjalnej, obraz dzieciństwa na tle rosyjskiej tradycji literackiej, powieść *Druga miłość* w kontekście poetyki „dokumentu ludzkiego”, tendencje ekspresjonistyczne w opowiadaniu *Trzynastu*, *Przenośną nieśmiertelność* na tle poetyki

surrealizmu, problem „realnej nierealności” w *Amerykańskim doświadczeniu*, pamięć i czas w powieściach okresu amerykańskiego. Układ ten należy uznać za jedną z mocniejszych stron książki. Pozwala on spojrzeć na twórczość Janowskiego nie jak na statyczny zbiór tekstów, ale jak na podlegający przemianom projekt artystyczny i intelektualny. Czytelnik może obserwować, jak wraz ze zmianą przestrzeni kulturowej przeobrażają się warsztat, poetyka i problematyka prozy pisarza.

Za jedną z wartości monografii uważam próbę przewyciężenia uproszczonych kwalifikacji twórczości Janowskiego. Habilitant udowadnia, że sprowadzanie tego pisarza do roli naśladowcy Arcybaszewa, Andriejewa, Dostojewskiego czy Céline’a uniemożliwia uchwycenie specyfiki jego prozy: jej wewnętrznej różnorodności i ewolucji. Zamiast tego rekonstruuje proces przemian poetyki Janowskiego i ukazuje jego twórczość jako miejsce spotkania rosyjskiej tradycji literackiej, doświadczenia emigracyjnego, zachodnioeuropejskiej nowoczesności oraz refleksji filozoficzno-religijnej. Ważnym rezultatem badań jest również wskazanie elementu integrującego zróżnicowaną twórczość Janowskiego. Habilitant dostrzega go w trwałości problematyki światopoglądowej, w szczególności w poszukiwaniu poznania prowadzącego bohaterów od doświadczenia obcości i egzystencjalnego zagubienia ku próbie odnalezienia sensu. Pozwala to Autorowi powiązać w spójną całość utwory bardzo różne pod względem czasu powstania, poetyki i kontekstu kulturowego. Witczakowi udaje się przy tym przewyciężyć potencjalną sprzeczność pomiędzy tezą o radykalnej ewolucji poetyki Janowskiego a przekonaniem o integralności jego twórczości. Pokazuje, że chociaż zmieniają się sposoby artystycznej ekspresji, stosunkowo trwale pozostają podstawowe pytania antropologiczne i egzystencjalne.

W moim przekonaniu, na wysoką ocenę zasługuje zakres materiału źródłowego. Autor analizuje reprezentatywne utwory, pochodzące z różnych okresów twórczości Janowskiego i korzysta z rosyjskojęzycznych wydań jego prozy. Przy tym wyraźnie zaznacza ograniczenia materiałowe: nie wszystkie dzieła pisarza zostały wydane, a znaczna część pozostaje rozproszona w emigracyjnej prasie. Godna odnotowania jest również decyzja o tłumaczeniu rosyjskojęzycznych fragmentów na język polski. W przypadku braku istniejących przekładów Autor stosuje własne tłumaczenia filologiczne. Rozwiązanie to zwiększa dostępność Jego

książki dla odbiorcy spoza ścisłego grona rusycystów, a jednocześnie dokumentuje kompetencje językowe badacza.

Na pozytywną ocenę zasługuje również szeroka baza bibliograficzna pracy. Habilitant swobodnie porusza się zarówno w literaturze polskiej, jak i rosyjskojęzycznej oraz uwzględnia międzynarodowy kontekst badań nad rosyjską emigracją. Jest to szczególnie ważne w przypadku pisarza funkcjonującego w kilku przestrzeniach kulturowych.

Podsumowując powyższe: za najważniejsze zalety książki uznaję przede wszystkim trafność wyboru przedmiotu badań (niedostatecznie dotąd opracowanego), konsekwentne potraktowanie twórczości Janowskiego jako procesu podlegającego przemianom oraz próbę połączenia literatury rosyjskiej z perspektywą interkulturową. Ważnym osiągnięciem jest przywrócenie Janowskiemu należnego miejsca w badaniach nad pierwszą falą emigracji rosyjskiej. Autor nie próbuje sztucznie uczynić z niego pisarza pierwszoplanowego, lecz dowodzi, że marginalna pozycja w kanonie nie odpowiada ani złożoności jego twórczości, ani jej wartości.

Pozytywna ocena monografii nie oznacza całkowitego braku kwestii skłaniających do polemiki. Pierwsza z nich dotyczy może wspomnianego już przeciwstawienia tradycji i nowatorstwa. Jest ono niewątpliwie efektywne, ale momentami może prowadzić do nadmiernie radykalnego utożsamienia tradycji z rosyjskością, a nowatorstwa z zachodnioeuropejskością. Być może lepsze byłoby nieco ostrożniejsze, bardziej zniuansowane potraktowanie obu kategorii.

Kolejna uwaga wiąże się z rozbudowanym pluralizmem metodologicznym. Biografizm, interkulturowość, intertekstualność, filozofia egzystencjalna, ekspresjonizm, surrealizm, gnoza, pamięć i czas tworzą imponujący aparat interpretacyjny, ale zarazem rodzą pytanie o hierarchię tych kategorii.

Warto też uwzględnić problem związany z kategoriami prądów i kierunków artystycznych. W przypadku ekspresjonizmu czy surrealizmu należałoby zawsze szczególnie wyraźnie odróżniać świadome uczestnictwo pisarza w określonym nurcie od obecności w jego dziełach cech, które z perspektywy późniejszego badacza można interpretować jako ekspresjonistyczne lub surrealistyczne. Autor na ogół zachowuje tę ostrożność, lecz niektóre

partie książki mogłyby nieco wyraźniej eksponować różnicę pomiędzy genealogią zjawiska a typologicznym podobieństwem. Można w związku z tym zastanawiać się, czy wszystkie kategorie – egzystencjalizm, ekspresjonizm, surrealizm, gnoza, mistycyzm – mają w poszczególnych rozdziałach jednakową moc eksplanacyjną. W niektórych przypadkach pożądanym byłoby jeszcze wyraźniejsze rozgraniczenie pomiędzy świadomym nawiązaniem Janowskiego do określonej tradycji a podobieństwem rekonstruowanym przez interpretatora.

Wreszcie, skoro jednym z zasadniczych problemów książki jest interkulturowość, można byłoby oczekiwać nieco mocniejszego rozwinięcia komparatystycznego aspektu analiz – zwłaszcza systematycznego zestawienia konkretnych rozwiązań Janowskiego z utworami zachodnioeuropejskimi, które często miały stanowić dla niego punkt odniesienia.

Powyższe uwagi mają jednak charakter dyskusyjny, a nie dyskwalifikujący. Przeciwnie, wynikają w znacznej mierze z szerokości podjętego przedsięwzięcia i wskazują raczej możliwości dalszego rozwijania przedstawionych badań niż zasadnicze słabości rozprawy. Monografia przedstawia samodzielną koncepcję badawczą, przynosi systematyczne opracowanie słabo dotąd rozpoznanego materiału oraz formułuje wnioski pozwalające inaczej niż dotychczas spojrzeć na miejsce Janowskiego w literaturze rosyjskiej emigracji.

Książkę *Proza Wasilija Janowskiego: między tradycją a nowatorstwem* oceniam wysoko. Jest to dojrzałe, samodzielne i dobrze udokumentowane studium literaturoznawcze, które poszerza stan wiedzy o rosyjskiej literaturze pierwszej fali emigracji, przywraca uwadze badawczej twórczość Wasilija Janowskiego i przedstawia spójną propozycję interpretacji jej przemian. Monografia Patryka Witczaka może być wartościowym punktem odniesienia dla dalszych studiów emigrantologicznych, rusycystycznych i komparatystycznych.

4. Pozostały dorobek naukowy

Ważnym komponentem dorobku naukowego Habilitanta jest monografia *Śmierć w prozie emigrantów pierwszej fali uchodźstwa rosyjskiego – Michaila Arcybaszewa i Marka Aldanowa – w kontekście literacko-filozoficznym*, wydana w Toruniu w 2018 roku. Dokumentuje ona wcześniejszy etap rozwoju naukowego Patryka Witczaka. Przedmiotem

badań uczynił on problem śmierci w twórczości dwóch emigracyjnych pisarzy, rozpatrując go w rozbudowanym kontekście literackim i filozoficznym. Struktura pracy, obejmująca m.in. rozważania na temat śmierci naturalnej, śmierci w warunkach rewolucji i wojny, samobójstwa oraz zabójstwa, wskazuje na zainteresowanie Autora antropologicznym wymiarem literatury.

Zestawienie tej monografii z książką habilitacyjną pokazuje wyraźny rozwój zainteresowań badawczych dra Witczaka. Problematyka egzystencjalna nie zostaje porzucona, ale wpisana w szerszy projekt badań nad literaturą emigracyjną, jej poetyką, kulturowymi uwarunkowaniami oraz relacjami pomiędzy tradycją i eksperymentem artystycznym.

Istotnym komponentem dorobku są artykuły naukowe, publikowane w czasopismach (13 przed uzyskaniem stopnia doktora i 19 po jego uzyskaniu) oraz w recenzowanych monografiach zbiorowych (9 przed uzyskaniem stopnia doktora i 10 po). Dokumentacja obejmuje teksty poświęcone różnym autorom, różnorodnym gatunkom literackim i tematyce (m.in. autobiograficzności powieści *Prolog* Galiny Kuzniecovej, prozie Michaiła Arcybaszewa, publicystyce Jurija Felzena, emigracyjnej twórczości Iriny Odojewcewej, prozie Leonida Zurowa, twórczości Niny Berberowej oraz kobiecej 'prozie rosyjskiej emigracji'). Publikacje te tworzą rozpoznawalny blok emigrantologiczny. Szczególnie wartościowe jest zwracanie uwagi na twórców mniej obecnych w polskim dyskursie rusycystycznym oraz analizowanie ich dzieł w kontekście problemów autobiograficzności, pamięci, przestrzeni, rodziny, śmierci, religijności, tożsamości itp.

Drugim obszarem zainteresowań naukowych Habilitanta jest rosyjska fantastyka, utopia i antyutopia. Należą do niego m.in. studia nad rosyjskimi utopiami komunistycznymi, nad powieścią *Nadchodzący świat 1923–2123* Jakowa Okuniewa, nad prozą Aleksandra Bielajewa oraz relacjami pomiędzy *My* Jewgienija Zamiatina i *Metropolis* Thei von Harbou. W pracach tych Autor łączy analizę literacką z kontekstem historii idei, przemian społecznych i projektów modernizacyjnych. Za interesujące uzupełnienie tego nurtu należy uznać artykuł dotyczący dzieciństwa w rosyjskich utopiiach komunistycznych pierwszej połowy XX wieku. Analiza sposobów przedstawiania rodziny, edukacji i przestrzeni przeznaczonej dla dzieci pozwala powiązać poetykę utopii z rzeczywistymi projektami ideologicznymi okresu rewolucyjnego i porewolucyjnego.

Dorobek Patryka Witczaka obejmuje również teksty recenzyjne (2 przed uzyskaniem stopnia doktora i 3 po) oraz sprawozdawcze. Chociaż recenzje naukowe nie mogą być traktowane na równi z artykułami badawczymi, dokumentują uczestnictwo Habilitanta w życiu naukowym oraz znajomość bieżącej literatury przedmiotu.

Całość dorobku publikacyjnego oceniam pozytywnie. Jego mocną stroną jest ilość pozycji, a przede wszystkim konsekwencja tematyczna i widoczna ewolucja warsztatu. Nie jest to dorobek jednorodny pod względem rangi poszczególnych publikacji, co jest naturalne w przypadku wieloletniej działalności naukowej. O jego wartości decydują jednak przede wszystkim prace tworzące spójny kierunek badań nad literaturą emigracji rosyjskiej.

5. Aktywność konferencyjna

Przedłożona dokumentacja potwierdza systematyczny udział dr. Patryka Witczaka w konferencjach naukowych w Polsce i za granicą. Aktywność ta dotyczy przede wszystkim problematyki literatury rosyjskiej, emigrantologii oraz kultury Europy Wschodniej. Habilitant prezentował wyniki swoich badań m.in. podczas ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji organizowanych w Warszawie, Łodzi, Olsztynie, Lublinie, Białymstoku, Gdańsku, Słupsku, Zielonej Górze i innych polskich ośrodkach akademickich, jak również podczas naukowych wydarzeń zagranicznych. Istotne jest, że referaty konferencyjne pozostają w ścisłym związku z prowadzonymi przez dra Witczaka badaniami. Pokazuje to, że konferencje służyły nie tylko prezentowaniu gotowych wyników, lecz również rozwijaniu projektu, którego rezultatem stała się monografia habilitacyjna. Aktywność konferencyjną należy zatem uznać za systematyczną i merytorycznie powiązaną z zasadniczym profilem badawczym Habilitanta.

6. Współpraca krajowa i międzynarodowa

Przedłożona dokumentacja wskazuje na to, że aktywność dr. Patryka Witczaka nie ogranicza się do macierzystego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Szczególnie istotne są udokumentowane kontakty z Université Jean Moulin w Lyonie, gdzie Habilitant odbył dwa staże naukowe: w 2024 i 2025 roku. Ich program obejmował zapoznanie

się z prowadzonymi w tym ośrodku badaniami nad emigracją rosyjską we Francji, kwerendy biblioteczne oraz uczestnictwo w aktywności akademickiej. Ponadto dr Witczak w 2026 roku odbył staż naukowy na Uniwersytecie Karlova w Pradze. Z punktu widzenia profilu naukowego Habilitanta pobyty w tych ośrodkach naukowych należy ocenić jako merytorycznie uzasadnione i bezpośrednio związane z jego badaniami.

Na szczególną uwagę zasługuje aktywność dra Witczaka w Komisji Emigrantologii Słowian Międzynarodowego Komitetu Slawistów. W 2024 roku dr Patryk Witczak został powołany na sekretarza Komisji. Jest to okoliczność istotna nie tylko organizacyjnie, ale również naukowo, ponieważ świadczy o rozpoznawalności Habilitanta w wyspecjalizowanym, międzynarodowym środowisku badaczy emigracji słowiańskiej.

W świetle przedstawionych materiałów uznaję, że dr Witczak wykazuje istotną aktywność naukową realizowaną poza jednostką macierzystą, w tym aktywność o charakterze międzynarodowym.

7. Działalność organizacyjna, dydaktyczna i popularyzatorska

Choć działalność dydaktyczna i organizacyjna nie zastępuje osiągnięć naukowych wymaganych w postępowaniu habilitacyjnym, stanowi ważny element pełnej charakterystyki aktywności akademickiej kandydata. Dokumentacja przedstawiona przez dr. Patryka Witczaka świadczy o jego zaangażowaniu w życie uczelni i środowiska naukowego. Obejmuje ono m.in. działalność w komisjach i zespołach uczelnianych, aktywność związaną z rozwojem e-learningu, podnoszenie kompetencji w zakresie technologii informatycznych wykorzystywanych w dydaktyce oraz przygotowanie do pracy ze studentami o szczególnych potrzebach.

W dokumentacji znajdują się również materiały potwierdzające działalność popularyzatorską i współpracę z otoczeniem edukacyjnym, m.in. udział w inicjatywach adresowanych do uczniów szkół średnich.

Habilitant posiada również udokumentowane wyróżnienia związane z działalnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Nagrody te nie są samodzielnym kryterium

habilitacyjnym, ale stanowią dodatkowe potwierdzenie wieloaspektowej aktywności akademickiej.

8. Ocena syntetyczna dorobku

Analiza przedłożonej dokumentacji prowadzi do wniosku, że dorobek dr. Patryka Witczaka posiada kilka wyraźnych walorów:

1. Jest, co już odnotowano, tematycznie spójny. Jego centralnym obszarem pozostają badania nad literaturą rosyjską XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem pierwszej fali emigracji rosyjskiej.
2. Wykazuje rozwój problemowy i metodologiczny. Od badań dotyczących pojedynczych twórców i pojedynczych utworów Habilitant przeszedł do szerszych analiz poetyki, światopoglądu i kulturowego usytuowania rosyjskiej literatury emigracyjnej.
3. Jego prace przyczyniają się do poszerzania pola badawczego, ponieważ dotyczą nie tylko twórców kanonicznych, ale również autorów słabiej obecnych w dotychczasowych badaniach polskiej rusycystyki.
4. Monografia habilitacyjna stanowi logiczne zwięźczenie wcześniejszych zainteresowań i zarazem samodzielne osiągnięcie badawcze. Nie jest mechanicznym zestawieniem wcześniej publikowanych studiów, lecz próbą całościowej rekonstrukcji twórczości Wasilija Janowskiego w perspektywie jej przemian i relacji między tradycją a nowatorstwem.
5. Habilitant prowadzi aktywność naukową wykraczającą poza jednostkę macierzystą i posiada udokumentowane doświadczenia współpracy międzynarodowej.

Formułując swoją ocenę, zaznaczę, że nie wszystkie elementy przedstawionego dorobku mają jednakową wagę. Część publikacji ma charakter przyczynkarski lub koncentruje się na stosunkowo wąskich zagadnieniach interpretacyjnych. W niektórych pracach silna skłonność do wykorzystywania szerokich kontekstów filozoficznych może prowadzić do przewagi analizy ideowej nad analizą poetyki tekstu. Z punktu widzenia dalszego rozwoju naukowego

korzystne byłoby również jeszcze silniejsze umiędzynarodowienie wyników badań poprzez publikowanie większej części najważniejszych rezultatów w szerszym obiegu zagranicznym.

Uwagi te nie zmieniają jednak całościowej oceny dorobku. Jego wartość należy rozpatrywać przede wszystkim przez pryzmat konsekwentnie rozwijanego programu badań, jakości najważniejszych publikacji, a zwłaszcza monografii poświęconej Wasilijowi Janowskiemu, oraz aktywności naukowej w krajowym i międzynarodowym środowisku sławistycznym.

9. Konkluzja

Biorąc pod uwagę całokształt przedstawionych osiągnięć, dorobek naukowy dr. Patryka Witczaka oceniam pozytywnie. W moim przeświadczeniu przedstawione osiągnięcia naukowe, w szczególności monografia *Proza Wasilija Janowskiego: między tradycją a nowatorstwem*, stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny, a udokumentowana działalność Habilitanta potwierdza istotną aktywność naukową realizowaną w więcej niż jednej instytucji naukowej.

Podsumowując przedstawioną wyżej ocenę dorobku naukowego dra Patryka Witczaka stwierdzam, że w moim przekonaniu spełnia on przesłanki określone w Ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* i stanowi podstawę do nadania Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo. W związku z tym wnioskuję o dopuszczenie Go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Lublin, 05. 10. 2026 r.

Aguentia Gorder

